

М.В.Полховська, О.В.Українець,
Житомирський державний університет імені Івана Франка,

ЗАСОБИ ПЕРЕДАЧІ АНТРОПОНІМІВ УКРАЇНСЬКОЮ (НА МАТЕРІАЛІ АНГЛОМОВНОГО РОМАНУ «ГОЛОДНІ ІГРИ»)

Антропоніми, поряд з зоонімами та міфонімами, позначають імена живих істот або істот, що сприймаються як живі. Проведений нами аналіз англomовного роману «Голодні ігри» у перекладі Уляни Григораши дозволив виокремити 83 лексичні одиниці, пов'язані з найменуванням, об'єднаних спільною темою – імена, прізвища та прізвиська, що відносяться до людей.

Цікавим є той факт, що імена персонажів певним чином пов'язані з місцем їх походження. Так, імена мешканців столиці різняться від імен жителів провінцій і дистриктів, тим, що це переважно римські та грецькі імена, що свідчить про їх вищий соціальний статус. Наприклад, *Flavius* – Флавій, *Octavia* – Октавія, *Cinna* – Цинна, *Portia* – Порція, *Venia* – Венія, *Cato* – Катон, *Brutus* – Брут та ін. Отже, враховуючи це читач може без похибки лише за іменем персонажа встановити його місце проживання. Для перекладача передача таких імен українською не складає труднощів, оскільки або їх переважна більшість зафіксована в словниках, або перекладачка вдається до способу транскрипції: *Primrose Everdeen* – Прімроуз Евердін; *Gale* – Гейл; *Madge* – Мадж; *Haymitch Abernathy* – Хемміч Ебернеті; *Katniss* – Катніс.

Проаналізувавши імена резидентів Дистрикту 11 і Дистрикту 12, нами було зафіксовано звернення автора до артефактів рослинного світу під час найменування персонажів, наприклад, ім'я головної героїні *Katnis* позначає рослину відому під назвою «стрілолист» або «стрілиця», «*a plant that grows in water whose leaves and tuber are edible, трав'яниста багаторічна водяна або болотна рослина родини частухових із стріловидними листками і білими квітками*». Коріння цієї рослини можна вживати у їжу, тому ім'я героїні вважаємо символічним, оскільки вже у першій частині трилогії автор зображує Катніс як таку, що дуже добре зналася на здобуванні їжі та виживанні, окрім того вона використовувала стрілицю у приготуванні страв. Ім'я сестри Катніс – *Прімроуз* означає квітку «примулу-вечірню» відому також під назвою «первоцвіт» – це рослина з жовтими квіточками та ніжними темно-зеленими листками. Її корисні властивості та лікувальний ефект полягають у послабленні симптомів і навіть лікуванні багатьох захворювань. Знову автор вдається до символізму, характеризуючи Прімроуз як таку, що понад усе прагнула стати лікарем, щоб рятувати життя людей. В обох випадках перекладач звертається до транскрипції власних назв.

Символічним є й ім'я *Clove*, яке було передано українською як *Мірта*. Англійською *Clove* має значення *a brown dried flower bud used as a spice for adding flavour to food*. В англо-українському словнику є зафіксований відповідник – «гвоздика», що означає «*трав'яниста декоративна рослина з запашиними квітами білого, рожевого, червоного та інших кольорів*». Проте це ім'я може також походити від форми дієслова *cleave* – *clove* може бути також дієсловом минулого часу від дієслова „*cleave*”, яке має значення розрізати, розколювати, і персонаж, який носить це ім'я в творі, блискуче володіє навичками метання ножів. В україномовному перекладі перекладач, скориставшись прийомом семантичного перекладу, передав це ім'я як *Мірта*, яке також має значення назви рослини. Підсумовуючи, зазначимо, що всі імена, які пов'язані з назвами рослин, роблять мешканців дістриктів 11 та 12 більш витривалими і сильними.

До «промовистих» імен аналізованому творі відносимо також такі імена: *Effie Trinket*, *Greasy Sae* і *Coriolanus Snow*. В україномовному перекладі *Greasy Sae* перекладач передає його за допомогою відповідника англійського слова «*greasy*», яке, окрім прямого значення *covered with or full of fat or oil*, «масний», «покритий жиром чи салом», має ще одне значення «*very friendly and polite in a way that is unpleasant and not sincere*». В результаті маємо

колоритну героїню на ім'я Сальна Сей, яка продає парафін і гарячий суп, дивно побулькиючий у великому котлі, а також купує м'ясо диких собак. Такий образ викликає у потенційного читача чіткі асоціації, частково сформовані її неохайним зовнішнім виглядом і неоднозначним способом життя.

Цікаву трансформацію спостерігаємо під час передачі імені *Effie Trinket* українською. В англійській мові слово *trinket* має дефініцію *a small decoration that is not very valuable, for example a small piece of jewellery*, тобто «дрібничка», «привісок». В україномовному перекладі перекладачка передає це ім'я як Еффі Геп, звертаючись до транскрипції у випадку з ім'ям та семантичного перекладу прізвища, замінюючи його на іншу транскрибовану лексему Геп (від англійської *gap* - пропуск). Це ім'я відповідає образу людини, що намагається своїм виглядом і манерами показати якусь значимість, якої насправді немає. Спостерігаємо при цьому застосування не зовсім вдале, на нашу думку, застосування стратегії форенізації, оскільки звичайному читачеві важко пов'язати прізвище персонажу зі смислом, який вклав в цю власну назву і автор, і перекладач.

Передача імені ще одного персонажа *Coriolanus Snow* в україномовному перекладі Коріоланус Сноу базується на символічному образі зовнішнього вигляду персонажа та передається за допомогою транскрипції. Його характерною рисою є білосніжний колір його волосся і бороди, що робить його помітним на великих відстанях. Можливо, перекладач розраховує на те, що лексема *snow* у свідомості освіченого читача так чи інакше вже асоціюється зі снігом та білим кольором.

Отже, у досліджуваному нами романі антропоніми є семантично вмотивованими, імена персонажів, які мають латинське походження притаманні мешканцям столиці. На відміну від них, мешканці дистриктів мають імена, пов'язані з рослинним світом, що характеризує їх як більш витривалими. В україномовному перекладі під час передачі імен перекладач переважно застосовує транскрипцію та семантичний розвиток.